

GAZDASÁGI
VERSENYHIVATAL

VERSENYTANÁCS

Vj-94/2005/45.

Ikt.sz: AM/358/2006/7.

A Gazdasági Versenyhivatal Versenytanácsa a

- **British American Tobacco Magyarország Dohány Kereskedelmi Kft., I. rendű;**
- **100 Íz Center Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., II. rendű;**
- **AGRIA DRINK Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., III. rendű;**
- **BATA Kereskedelmi és Vadászatszervező Kft., IV. rendű;**
- **B.T. CENTER Kereskedelmi Kft., V. rendű;**
- **„Csépe és Társai” Élelmiszer- és Vegyiáruforgalmazó Kft., VI. rendű;**
- **Diószegi és Társa Kereskedelmi Kft., VII. rendű;**
- **DUNAI Kereskedelmi Kft., VIII. rendű;**
- **EURO-PENTA Szolgáltató és Kereskedelmi Kft., IX. rendű;**
- **„HANSA-KONTAKT” Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., X. rendű;**
- **„ITALKERESKEDŐ-HÁZ” Kereskedelmi és Szolgáltató Rt., XI. rendű;**
- **„KALO-KER” Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., XII. rendű;**
- **KISS B. Ker. Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., XIII. rendű;**
- **„MÉTA” Kereskedelmi Kft., XIV. rendű;**
- **„NÓGRÁDVIN” Kereskedelmi Kft., XV. rendű;**
- **„Pápai és Társa” Kereskedelmi és Vendéglátóipari Bt., XVI. rendű;**
- **PENOMIT Italkereskedelmi Zrt., XVII. rendű;**
- **PENTA-DRINK MINIPOL Ital-nagykereskedelmi Kft., XVIII. rendű;**
- **„PILSNER” Kereskedelmi Bt., XIX. rendű;**
- **PINCE Termelési és Kereskedelmi Kft., XX. rendű;**
- **„PIRAMIS ITAL” Kereskedelmi és Szolgáltató Bt., XXI. rendű;**
- **TIBIKE-R Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., XXII. rendű;**
- **WALDI Kereskedelmi és Szolgáltató Kft., XXIII. rendű;**
- **„Z+D” Nagykereskedelmi és Diszkont Kft., XXIV. rendű**

eljárás alá vont vállalkozás ellen gazdasági versenyt korlátozó megállapodás miatt indult versenyfelügyeleti eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

h a t á r o z a t o t

A Versenytanács az eljárást megszünteti.

A határozat felülvizsgálatát az eljárás alá vont vállalkozások a kézbesítéstől számított harminc napon belül kérhetik a Fővárosi Bírósághoz címzett, de a Gazdasági Versenyhivatalnál benyújtandó keresettel.

I n d o k o l á s

I.

Az eljárás megindítása

- 1) A Gazdasági Versenyhivatal 2005. június 17-én versenyfelügyeleti eljárást indított annak vizsgálatára, hogy az I. rendű eljárás alá vont vállalkozás (a továbbiakban: BAT Kereskedelmi Kft.) és a II-XXIV. rendű vállalkozások (a továbbiakban: Forgalmazók) között dohánytermékek továbbértékesítésére létrejött Területi Forgalmazói Szerződések (a továbbiakban: Szerződés) sértik-e
 - a) a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény (a továbbiakban: Tpv.) 11. §-át;
 - b) a Magyar Köztársaság és az Európai Közösségek és azok tagállamai közötti társulás létesítéséről szóló Európai Megállapodás (a továbbiakban: EM) 62. Cikke (3) bekezdésén alapuló, a Társulási Tanács 2/96. számú verseny végrehajtási szabályokról szóló határozata helyébe lépő 1/02. számú, társulási tanácsi határozat kihirdetéséről szóló 2002. évi X. törvény mellékletének 2. Cikkét, illetve
 - c) az Európai Közösséget létrehozó szerződés (a továbbiakban: EKSz) 81. cikk (1) bekezdését.

- 2) A Gazdasági Versenyhivatal az elintézési határidőt 2005. december 12-én a Tpv. 63. § (6) bekezdése alapján száznyolcvan nappal meghosszabbította.

II.

A Szerződések

- 3) A BAT Kereskedelmi Kft. a többségi szavazati jogot biztosító üzletrész tulajdonosa – a British American Tobacco Pécsi Dohánygyár Kft. (a továbbiakban: BAT Dohánygyár Kft.) – által gyártott vagy importált dohánytermékeket forgalmazza Magyarországon egész területén. 2001. szeptembere óta a BAT Kereskedelmi Kft.
- túlnyomórésztben (a teljes forgalma 94 százalékában) közvetlenül a kiskereskedők, illetve a kereskedelmi láncok részére értékesít;
 - a fennmaradó 6 százalék pedig a Forgalmazókon keresztül jut el a kiskereskedelembe.
- 4) A Forgalmazók a dohánytermékek mellett egyéb (jellemzően ital és élelmiszer) termékek nagykereskedelmi értékesítésével is foglalkoznak.
- 5) A BAT Kereskedelmi Kft. és az egyes Forgalmazók között létrejött – azonos tartalmú – Szerződés az alábbi főbb rendelkezéseket tartalmazza.
- 5.1. A Szerződés 1.1. pontja alapján a szerződés célja, hogy a BAT Kereskedelmi Kft. által működtetett közvetlen elosztási rendszer mellett, az e rendszer által el nem látott kiskereskedelmi egységek tekintetében biztosítsa a BAT termékek hatékony disztribúcióját.
- 5.2. A Szerződés 2.4. pontja szerint a BAT Kereskedelmi Kft. annak időtartama alatt nem jogosult a Szerződés 2. mellékletében meghatározott területen (a továbbiakban: terület) más személyt, céget, vagy társaságot a termékek értékesítésével foglalkozó Forgalmazóvá kijelölni. A Forgalmazó feladata, hogy a területen ellássa azokat a kiskereskedőket, akiknek a BAT Kereskedelmi Kft. közvetlenül nem szállít. A Forgalmazó nem szállíthat termékeket olyan kereskedelmi üzletek részére, amelyeket a BAT Kereskedelmi Kft. fenntartott vevőkörként közvetlenül lát el. A BAT Kereskedelmi Kft. a fenntartott vevőkörrel a Forgalmazót megfelelő módon tájékoztatja.
- 5.3. A Szerződés 2.5 pontja alapján a Forgalmazó vállalja, hogy a Szerződés 1. melléklete szerinti termékeket szállít a területén lévő olyan üzletek számára, amelyeket a BAT Kereskedelmi Kft. nem lát el közvetlenül. A BAT Kereskedelmi Kft. jogosult a területen olyan üzleteket megjelölni, amelyek ellátását elvárja a Forgalmazótól és ez utóbbi törekedni fog arra, hogy ezen üzleteket a termékekkel ellássa. A BAT Dohánygyár Kft. ezen üzletek listáját a

jövőben átadhatja a Forgalmazók részére, és időről-időre aktualizálhatja a szerződő felek közötti zavartalan együttműködés érdekében.

5.4. A szerződés 2.6. pontja szerint annak időtartama alatt a Forgalmazó számára tilos:

- (i) nem a BAT Dohánygyár Kft. által előállított vagy importált dohánytermékek értékesítése, forgalmazása, forgalomba hozatala és más módon történő kereskedelme, mely alól kivételt jelent: sodró- és pipadohány, és a szivar; továbbá nem a BAT Dohánygyár Kft. által előállított vagy importált dohánytermékek védjegyének, márkanevének és logo-jának a területi forgalmazó járművein, levélpapírján, marketing-anyagain továbbá alkalmazottainak egyenruháján történő feltüntetése és más módon történő felhasználása;
- (ii) a BAT Dohánygyár Kft. által gyártott vagy importált termékek viszonteladás céljából történő beszerzése közvetlenül a BAT Kereskedelmi Kft-n kívül minden más személytől, cégtől vagy társaságtól, kivéve, ha erre a BAT Kereskedelmi Kft. kifejezett, írásos meghatalmazást ad;
- (iii) a termékeknek olyan vevők számára történő értékesítése, amelyek a BAT Kereskedelmi Kft. ismeretei szerint, illetőleg tényszerűen igazoltan nem rendelkeznek a cigaretta-kereskedelemre vonatkozó jövedéki engedéllyel, illetve azon fenntartott vevőkör részére, amelynek a BAT Kereskedelmi Kft. közvetlenül szállítja a termékeket,
- (iv) a területen kívül a termékek tekintetében új vevőket szerezni, valamint a dohánytermékek számára forgalmazás céljából ott raktárt létrehozni és fenntartani,
- (v) a területen kívülre irányuló eladások bármilyen módon történő előmozdítása vagy ösztönzése, továbbá a Forgalmazó minden olyan tevékenysége, amely közvetlenül vagy közvetve az értékesítés céljával vagy lehetőségének propagálásával üzleti célú bármilyen önmegjelenítést valósít meg a területen kívüli lehetséges vásárlók felé.

5.5. A Szerződés a 9. pontja alapján határozatlan időre jön létre, azzal, hogy két év elteltével, illetőleg az üzleti-piaci körülmények megváltozása esetén bármelyik fél kezdeményezésére tárgyalásokat folytatnak a szerződéses viszonyuk kölcsönösen előnyös módosítása érdekében. A Szerződés 10.1. pontja alapján azonban a Szerződés a 9. ponttól függetlenül, bármely fél által felmondással a

másik fél számára megküldött írásbeli nyilatkozattal megszüntethető 60 (hatvan) napos határidő kitűzésével.

- 5.6. Szerződés 11. pontja kimondja, hogy a Forgalmazó a vevőkkel és lehetséges vevőkkel folytatott valamennyi ügylete során köteles egyértelművé tenni, hogy a termékek forgalmazójaként, és nem a BAT Kereskedelmi Kft. vagy a BAT Dohánygyár Kft. megbízottjaként (ügynökeként) jár el, valamint, hogy nem jogosult azok nevében kötelezettséget vállalni. A Forgalmazó által nyújtott minden hitel, árcsökkenés, utólagos árengedmény és hasonló kedvezmény kizárólag a területi forgalmazó saját költségén történhet.

III.

A dohánypiac sajátosságai

- 6) A dohánytermékeknek az alábbi főbb csoportjai különíthetők el.
- 6.1. Gyárban készített cigaretták (FMC-k): A gyártott cigaretták külső megjelenésükben hasonlóak és azonos felhasználásra készülnek. Alapjában véve ezek dohányzás céljára készült "dohány jellegű termékek", dohányzásra kész formában eladva. Megjelenésük tekintetében számos közös külső jellemvonásuk van (pl.: a csomagok mérete, a hosszúság, csomagolás, átmérő). Belső jellemvonásuk, többek között, a dohánykeverék, íz, aroma, kátránytartalom és nikotinszint számos változatát kínálják.
- 6.2. Szivarok/szivarkák/: A szivarka dohányrúd kocsányozott kevert töltettel és a szivar szokásos színével megegyező külső borítékkal, amely teljesen befedi a terméket, beleértve a filtert is. A burok és a boríték dohányfóliából készült, és egy termék tömege – a filter és a szopóka nélkül – nem lehet kevesebb 1,2 g-nál, és a borítékot a dohányrúd hossz tengelyével minimum 30 fokos hegyes szöget bezáróan, spirálisan tekerték fel.
- 6.3. Fogyasztási dohány: Olyan, további ipari feldolgozás nélkül dohányzásra alkalmas kész dohányvágat, amelyben a dohányrészecskék tömegének több mint 25 százaléka kisebb, mint 1 milliméter szélességűre vágott. A fogyasztási dohány két kategóriára osztható:
- § Finomra vágott fogyasztási dohány: Olyan, csomagokban kínált dohány, amely cigarettapapírba sodorva, vagy cigarettahüvelybe töltve fogyasztható. A cigarettapapírba sodorva fogyasztható dohányokat

összefoglaló néven RYO-nak (roll your own), a cigarettahüvelybe tölthetőket MYO-nak (make your own) nevezzük.

§ Pipadohány: Olyan fogyasztási dohány, amely pipában történő elszívásra szolgál.

- 7) A magyarországi dohánytermék forgalom túlnyomó részét (több, mint 90 százalékát) az FMC-k adják. A dohánytermékek más árukkal ésszerűen nem helyettesíthetők.
- 8) A BAT Dohánygyár Kft. mellett Magyarországon dohánytermék gyártással az alábbi vállalkozások foglalkoznak:
- Philip Morris Kft.;
 - Imperial Tobacco Magyarország Dohányforgalmazó Kft. (ITM Kft.);
 - Continental Rt.
- 9) A négy dohánygyártó vállalkozás mindegyike áruit Magyarország egész területére kiterjedően forgalmazza. Részesedésüket a magyarországi dohánytermék forgalomból az 1. táblázat mutatja be.

1. táblázat

Az egyes vállalkozások részesedése a dohánytermékek magyarországi forgalmából

Vállalkozás	Részesedés ^{*/} (%)
BAT Dohánygyár Kft.	40-50
Philip Morris	30-40
ITM Kft.	10-15
Continental Rt.	5-10

Megjegyzés: ^{*/} A pontos adatok üzleti titkot képeznek

- 10) Az előzőekben említett négy vállalkozás mellett néhány külföldi gyártó (Altadis, Gallahar, Scandinavian Tobacco) is jelen van termékeivel a magyar piacon, részesedésük azonban a magyarországi forgalomból minimális (1 százalék alatti).
- 11) A dohánytermékek forgalmazásához jövedéki engedélyre van szükség, amellyel több, mint 200 vállalkozás rendelkezik. Ezek közül a BAT Kereskedelmi Kft. 23 Forgalmazója mellett további hét vállalkozást köt kizárólagos jellegű megállapodás valamelyik dohánygyártóhoz.

IV.

Jogi értékelés

A tagállamok közötti kereskedelem érintettsége

- 12) Miután az eljárás a Tpv. mellett az EKSz és az EM alapján is megindult a Versenytanács elsőként azt vizsgálta, hogy az azok alkalmazásának feltételét képező, a tagállamok közötti kereskedelemnek a vizsgált magatartás általi érintettsége fennáll-e.
- 13) A tagállamok közötti kereskedelem érintettségéről szóló bizottsági közlemény¹ 52. bekezdése szerint egy megállapodás nem alkalmas arra, hogy a tagállamok közötti kereskedelemre érzékelhető hatást gyakoroljon, amennyiben a felek együttes piaci részesedése a megállapodással érintett Közösségen belüli érintett piacon nem haladja meg az 5 százalékot és a szállítónak a megállapodás tárgyát képező termékekkel megvalósított összesített éves közösségi forgalma nem haladja meg a 40 millió eurót (~10 milliárd forint). A BAT Kereskedelmi Kft. a BAT Dohánygyár Kft. irányítása alatt áll, ezért a BAT Dohánygyár Kft. piaci részesedését (és értékesítési adatait) kell figyelembe venni. A BAT Dohánygyár részesedése az érintett piac (áru szempontjából: a dohánytermékek; földrajzilag: Magyarország egész területe) forgalmából lényegesen meghaladja az 5 százalékot, ezért a tagállamok közötti kereskedelem érintettsége nem zárható ki.
- 14) A joggyakorlat szerint a tagállamok közötti kereskedelem érintettségéhez elegendő, ha jogi vagy ténybeli objektív tényezők egy csoportja alapján kellő mértékű valószínűséggel előrelátható, hogy egy megállapodás tényleges vagy potenciális hatást gyakorolhat a tagállamok közötti kereskedelem jellegére. Ezt megvalósítja az olyan megállapodás, amely egy tagállam egész területére kiterjed, mert azzal a hatással jár, hogy erősíti a piacok nemzeti alapon történő felosztását, és megakadályozza az EKSz egyik céljaként tekintett kölcsönös gazdasági behatolást.
- 15) A BAT Kereskedelmi Kft. Magyarország egész területén értékesíti termékeit, ezért az előzőekre tekintettel a Versenytanács a tagállamok közötti kereskedelem érintettségét, és ennek következtében az EKSz és az EM alkalmazhatóságát megállapította.

Az alkalmazandó jogszabály

¹ A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE Iránymutatás a kereskedelemre gyakorolt hatásnak a Szerződés 81. és 82. cikke szerinti fogalmáról (2004/C 101/07)

16) A BAT Kereskedelmi Kft. és egyes Forgalmazók közötti első Szerződések 2001. szeptemberében kerültek megkötésre. Ezt követően a Forgalmazók köre fokozatosan bővült és Szerződések is módosultak. Az időszak során az alkalmazandó jogszabályok köre és tartalma is változott, amit összefoglalóan a 2. táblázat mutat be.

2. táblázat

Az alkalmazandó jogszabályok

Időszak	Magyar jog	EU jog
2001.09.-2003.03.31.	Tpvt. IV. fejezet 53/1997. (III. 26.) Korm. rendelet	–
2003.04.01.-2003.04.09.	Tpvt. IV. fejezet 53/1997. (III. 26.) Korm. rendelet	EM (2002. évi X. tv. 2. cikk (1) 2790/1999/EK rendelet
2003.04.10.-2004.04.31.	Tpvt. IV. fejezet 55/2002. (III. 26.) Korm. rendelet	EM (2002. évi X. tv. 2. cikk (1) 2790/1999/EK rendelet
2004.05.01.-2005.06.13.	Tpvt. IV. fejezet 55/2002. (III. 26.) Korm. rendelet	EKSz 81. cikk 2790/1999/EK rendelet
2005.06.14.-	Tpvt. IV. fejezet* 55/2002. (III. 26.) Korm. rendelet	EKSz 81. cikk 2790/1999/EK rendelet

*A 2005. évi LXVIII. törvény 2-3. §-ai szerint módosítva

17) Az előzőekből elvileg az is következhetne, hogy a Szerződés jogszerűségét minden egyes a 2. táblázat szerinti időszakra külön-külön vizsgálni kellene. A Versenytanács álláspontja szerint azonban ez szükségtelen, ha a Szerződés a jelenleg hatályos szabályok szerint nem jogsértő. Ebben az esetben ugyanis akkor sem indokolt jogsértést megállapítani, ha a Szerződés a vizsgált időszak valamely korábbi szakaszában beleütközött az akkor hatályos jogszabályokba.

18) Az EKSz 81. és 82. cikkében lefektetett versenyszabályok végrehajtásáról szóló 1/2003/EK rendelet 3. cikk szerint:

- (1) Amikor a tagállamok versenyhatóságai vagy nemzeti bíróságok az EKSz 81. cikkének (1) bekezdése szerinti megállapodásokra, vállalkozások társulásainak döntéseire vagy összehangolt magatartásokra, amelyek az ezen előírás szerinti értelemben befolyásolhatják a tagállamok közti kereskedelmet, nemzeti versenyjogot alkalmaznak, akkor az ilyen megállapodásokra, döntésekre vagy összehangolt magatartásokra az EKSz 81. cikkét ugyancsak alkalmazzák.
- (2) A nemzeti versenyjog alkalmazása nem vezethet azoknak a megállapodásoknak, vállalkozások társulásai döntéseinek vagy összehangolt magatartásoknak a megtiltásához, amelyek befolyásolhatják ugyan a tagállamok közti kereskedelmet, de a versenyt az EKSz 81. cikkének (1)

bekezdése szerinti értelemben nem korlátozzák, az EKSz 81. cikke (3) bekezdése feltételei alkalmazásának eleget tesznek vagy valamelyik, a Szerződés 81. cikke (3) bekezdésének alkalmazására kiadott rendelet hatálya alá esnek.

19) Az előzőek szerinti rendelkezésekből a Versenytanács álláspontja szerint az következik, hogy ha egy megállapodás az EKSz 81. cikkét

- sérti, az akkor is jogsértő, ha a Tpv. IV. fejezetének rendelkezései alapján nem az; illetve
- nem sérti, az akkor sem jogsértő, ha a Tpv. IV. fejezete alapján jogsértőnek minősül.

20) A 17-19) pontokban kifejtettekre tekintettel a Versenytanács elsőként azt vizsgálta, hogy a hatályos Szerződés sérti-e az EKSz 81. cikkét.

A Szerződés vizsgálata az EKSz alapján

A verseny korlátozása

21) Az EKSz 81. cikk (1) bekezdés értelmében a közös piaccal összeegyeztethetetlen és tilos minden olyan vállalkozások közötti megállapodás, vállalkozások társulásai által hozott döntés és összehangolt magatartás, amely hatással lehet a tagállamok közötti kereskedelemre, és amelynek célja vagy hatása a közös piacon belüli verseny megakadályozása, korlátozása vagy torzítása, így különösen:

- a) a beszerzési vagy eladási árak, illetve bármely egyéb üzleti feltétel közvetlen vagy közvetett rögzítése;
- b) a termelés, az értékesítés, a műszaki fejlesztés vagy a befektetés korlátozása vagy ellenőrzése;
- c) a piacok és beszerzési források felosztása;
- d) egyenértékű ügyletek esetén eltérő feltételek alkalmazása az üzletfelekkel szemben, ami által azok hátrányos versenyhelyzetbe kerülnek;
- e) a szerződések megkötésének függővé tétele olyan kiegészítő kötelezettségeknek a másik fél részéről történő vállalásától, amelyek sem

természetüknél fogva, sem a kereskedelmi szokások szerint nem tartoznak a szerződés tárgyához.

- 22) A Szerződés 2.4-2.6. pontjai minden kétséget kizáróan korlátozzák a BAT Kereskedelmi Kft-t és a Forgalmazókat is az értékesítésben, illetve a Forgalmazókat a beszerzésben is, ami beleütközik az EKSz 81. cikk (1) bekezdés b) pontjába.

Csoportmentesség

- 23) A 2790/1999/EK rendelet (a továbbiakban: R) 2. cikk (1) bekezdése szerint az EKSz 81. cikkének (1) bekezdését nem lehet alkalmazni az olyan megállapodásokra, amelyek a termelési vagy forgalmazási láncolat különböző szintjein működő két vagy több vállalkozás között jöttek létre, és amelyek azokra a feltételekre vonatkoznak, amelyek mellett egyes áruknak vagy szolgáltatásoknak a felek által történő vásárlása, értékesítése vagy viszonteladása történik.
- 24) Az R. 3. cikk (1) bekezdése alapján a 2. cikk szerinti mentesség feltétele, hogy a szállító részesedése azon az érintett piacon, amelyen a megállapodás szerinti árukat értékesíti ne haladja meg a 30 százalékot. Az R. 11. cikk (1) bekezdése szerint a „szállító” fogalmán a megfelelő kapcsolt vállalkozásokat is érteni kell. A (2) bekezdés b) pontja szerint kapcsolt vállalkozás az, amely a megállapodásban részes félben a szavazati jogok több mint fele gyakorlásának jogával rendelkezik.
- 25) Az előzőekre tekintettel a Versenytanács az R. 3 cikk (1) bekezdése szerinti szállítói piaci részesedésként a Szerződést szállítóként megkötő BAT Kereskedelmi Kft-t irányító BAT Dohánygyártó Kft. piaci részesedését vette figyelembe, ami meghaladja – az R. 3 cikk (1) bekezdése alapján a mentességet kizáró – 30 százalékos mértéket.
- 26) Az R. 5. cikk a) pontja alapján a 2. cikk szerinti mentességet nem lehet alkalmazni; ha a megállapodás határozatlan időre vagy öt évet meghaladó időtartamra szóló versenytilalmi kötelezettséget tartalmaz (az R. 1. cikk b) pontja szerint versenytilalmi kötelezettség – egyebek mellett – az olyan közvetlen vagy közvetett kötelezettség, amelynek értelmében a vevő nem gyárt, vásárol, ad el vagy értékesít viszonteladás keretében a megállapodás szerinti árukkal versengő árut vagy szolgáltatást).

27) A Szerződés a 2.6 (i) és (ii) pontjai nem vitathatóan az R. 1. cikk b) pontja szerinti versenytilalmi kötelezettséget rónak a Forgalmazókra, és azok a Szerződés 9. pontja szerint – az R. 5. cikk a) pontja alapján a csoportmentességet szintén kizáró – határozatlan időre vonatkozik.

28) Mindezek alapján a Szerződés nem esik csoportmentesség alá.

Az EKSz 81. cikk (3) bekezdés szerinti feltételek vizsgálata

29) Az EKSz 81. cikk (3) bekezdése szerint az (1) bekezdés rendelkezéseinek alkalmazásától el lehet tekinteni az olyan esetekben, amikor

- a vállalkozások közötti megállapodás vagy megállapodások csoportja;
- vállalkozások társulásai által hozott döntés vagy döntések csoportja;
- az összehangolt magatartás vagy összehangolt magatartások csoportja

hozzájárul az áruk termelésének vagy forgalmazásának javításához, illetve a műszaki vagy gazdasági fejlődés előmozdításához, ugyanakkor lehetővé teszi a fogyasztók méltányos részesedését a belőle eredő előnyből anélkül, hogy

- a) az érintett vállalkozásokra olyan korlátozásokat róna, amelyek e célok eléréséhez nem nélkülözhetetlenek;
- b) lehetővé tenné ezeknek a vállalkozásoknak, hogy a kérdéses áruk jelentős része tekintetében megszüntessék a versenyt.

30) A Szerződések (melyek a BAT Kereskedelmi Kft. teljes értékesítésének csak 6 százalékát jelentik) hozzájárulnak a forgalmazás javításához. Azok révén ugyanis olyan kiskereskedelmi egységek is kiszolgálásra kerülnek, amelyeknek a Szerződés szerinti árukkal való ellátása – földrajzi elhelyezkedésük, vagy csekély forgalmuk miatt – a BAT Kereskedelmi Kft. számára nem gazdaságos, az adott kiskereskedelmi egységeknek más árukat is szállító Forgalmazóknak azonban igen. Ez utóbbi körülmény a Szerződés szerinti áruk fogyasztóhoz való eljuttatásának összes költségét is csökkenti.

- 31) Az előzőek szerinti előnyök méltányos része a fogyasztókhöz jut, mert a Forgalmazók által ellátott kiskereskedelmi egységeken keresztül a fogyasztók könnyebben juthatnak hozzá a Szerződés szerinti árukhoz, ami szélesíti választási lehetőségeiket. A gazdaságosabb forgalmazási mód alkalmazása és az ebből eredő forgalomnövekedés révén csökkenő költségek az áraknak a BAT Kereskedelmi Kft. általi (relatív) csökkentését is eredményezhetik, amit elősegíthet, hogy a BAT Dohánygyár Kft. mellett jelentős versenytársak vannak jelen a piacon, erős a márkák közötti verseny.
- 32) Annak vizsgálatánál, hogy a Szerződés szerinti korlátozások nélkülözhetetlenek-e az előzőek szerinti cél (a forgalmazás javítása) eléréséhez, a Versenytanács abból indult ki, hogy a Szerződés szerinti versenykorlátozások, nevezetesen
- a BAT Magyarország Kft. által a forgalmazóknak biztosított területi kizárólagosság (Szerződés 2.4. pont); melynek fejében
 - a Forgalmazó az adott területen kívül nem végezhet aktív eladásokat, illetve nem forgalmazhat a BAT Dohánygyár termékeivel versenyben álló termékeket (Szerződés 2.6. pont)
- mint rendszer megfelelnek az R. előírásainak.
- 33) Ugyanakkor a versenyben álló termékek forgalmazásának tilalma – mint az R. 1. cikk b) pontja szerinti versenytilalmi kötelezettség – az R. 5. cikk a) pontja alapján nem megengedett, ha az határozatlan időre vagy öt évet meghaladó időtartamra szól, ami a Szerződésre nézve – az előzőekben már rögzítettek szerint – kizárja az R. alkalmazhatóságát. A Versenytanács azonban a Tpv. alkalmazása során azt a gyakorlatot alakította ki, hogy (miután a Tpv. 16. § alapján a Kormány a megállapodások csoportos mentesüléséről a Tpv. 17. § szerinti feltételek figyelembevételével rendelkezhet) elégséges annak vizsgálata, hogy valamely megállapodásnak a csoportmentesítési rendeletben foglaltakhoz képest mutatkozó eltérése kedvezőtlen hatással lehet-e a Tpv. 17. § szerinti (mentesülési) szempontok megvalósulására. Abban az esetben, ha ilyen kedvezőtlen hatás nem állapítható meg, akkor a megállapodás a Tpv. 17. § alapján mentesül (Vj-57/1998. számú határozat). Ezt a megközelítést a Versenytanács az EK Sz alkalmazása során is érvényesíthetőnek ítélte, figyelemmel arra is, hogy az R. preambulának (5) bekezdése szerint a csoportmentesség kedvezményét azokra a megállapodásokra kell korlátozni, amelyek esetében megfelelő bizonyossággal feltételezhető, hogy eleget tesznek az EK Sz 81. cikk (3) bekezdésében megállapított feltételeknek.

- 34) Az előzőeket is figyelembevéve annak a körülménynek az értékelésekor, hogy a Szerződést a BAT Kereskedelmi Kft. és a Forgalmazók határozatlan időre kötötték, a Versenytanács abból indult ki, hogy az R. 5. cikk a) pontjában foglalt, a Szerződés időtartamát korlátozó feltételnek az a célja, hogy az eladónak (adott esetben a BAT Kereskedelmi Kft-nek) ne legyen lehetősége a vevőt (adott esetben a Forgalmazókat) túlzottan hosszú ideig magához kötni, akkor is, ha annak a megállapodás fenntartásában való érdekeltsége megszűnik, és így a vele való szerződés megszűnése elősegíthetné az eladó (új) versenytársainak piaci terjeszkedését, másoldalról nézve pedig a megállapodás fennmaradása szélső esetben a piac lezárásához vezethetne (ha a közös érdekeltség fennmarad, akkor a rövidebb időtartamra kötött megállapodás minden további nélkül újra megköthető, vagyis ebben az esetben az R. szerinti korlát a gyakorlatban nem érvényesül).
- 35) A Szerződést, annak 10.1. pontja alapján bármelyik fél hatvan napos határidővel, egyoldalúan, indokolás nélkül felmondhatja, mire tekintettel nem áll fenn annak veszélye, hogy a Forgalmazók nem képesek kilépni a Szerződésből, ha a BAT Kereskedelmi Kft-vel való üzleti kapcsolat már nem áll érdekükben. Megjegyzi a Versenytanács, hogy a Szerződés szerinti rövid határidejű, indokolás nélküli felmondási lehetőség versenyjogi szempontból lényegesen kedvezőbb, mint például egy a hatvan napot meghaladó (de öt évnél rövidebb) határozott időre szóló megállapodás, mely – az egyéb feltételek teljesülése esetén – élvezzi az R. szerinti csoportmentességet.
- 36) A 32-35. pontokban kifejtettek alapján a Szerződés az érintett vállalkozásokra kizárólag olyan korlátozásokat ró, amelyek a forgalmazás javításához nélkülözhetetlenek.
- 37) Annak vizsgálatakor, hogy a Szerződés lehetővé teszi-e az azt kötő feleknek, hogy az adott áruk jelentős része tekintetében megszüntessék a versenyt, a Versenytanács szintén a 33) pontban kifejtettek szerint járt el.
- 38) A Versenytanács abból indult ki, hogy az R. alapján az érintett vállalkozások 30 százalék alatti piaci részesedése esetén – miként azt az R. preambulumának (12) bekezdése külön is hangsúlyozza – egyértelműen kizárható, hogy egy megállapodás

révén lehetővé váljon a verseny megszüntetése. A BAT Dohánygyár Kft. magyarországi piaci részesedése ezt a mértéket meghaladja (40-50 százalék közötti), vagyis az R. értelemszerűen nem vonatkozik a Szerződésre. A 33) pontban foglaltak szerint azonban a mentesüléshez elégséges, ha a BAT Dohánygyár Kft. 30 százaléknál nagyobb piaci részesedése nem adhat lehetőséget a verseny megszüntetésére, ami a Versenytanács álláspontja szerint egyértelműen kizárható, mert

- a) egyrészt a dohánytermékek gyártása tekintetében intenzív verseny van, s a verseny tartós fennmaradásának biztosítéka, hogy a piacon jelen van a BAT Dohánygyártó Kft.-hez hasonló piaci részesedésű Philip Morris Kft. és további két nem elhanyagolható piaci részesedéssel bíró gyártó vállalkozás, továbbá az utóbbi időben megélénkült a külföldi dohánytermék gyártó vállalkozások megjelenése a magyar piacon;
- b) másrészt (és az a lényegesebb) dohánytermékek nagykereskedelmével a Forgalmazók mellett nagyszámú vállalkozás foglalkozik, továbbá jelentős az olyan vállalkozások száma is, amelyek rendelkeznek a dohány termékek forgalmazásához szükséges (jövedéki) engedéllyel és más árukat (mindenekelőtt ital, élelmiszerek) jelenleg már forgalmazva minden külön beruházás nélkül beléphetnek a dohánytermékek nagykereskedelmi forgalmazásának piacára, elősegítve ezáltal a külföldi és az esetleges új hazai gyártók piacralépését.

39) Az előzőeken túlmenően a Szerződésből eredő esetleges versenyproblémát nagyságrendileg enyhíti az a körülmény, hogy a BAT Dohánygyár Kft. – R. alkalmazhatósága szempontjából figyelembeveendő – piaci részesedése ugyan 40-50 százalék közötti, a Szerződéssel lefedett forgalom azonban csak a magyarországi dohánytermék forgalom ($6\% \times 40-50\% =$) 2-3 százalékát teszi ki.

40) A 38-39) pontokban kifejtettek alapján a Szerződés nem teszi lehetővé az érintett vállalkozásoknak, hogy a kérdéses áruk jelentős része tekintetében felszámolják a versenyt.

41) Mindenekelőtt a 38.b. pontban foglaltakra tekintettel a Versenytanács kizárhatónak ítélte azt is, hogy a Szerződésnek a további magyarországi dohánygyártó

vállalkozások által kötött megállapodásokkal együttes hatása a Szerződésről a 30., 31., 36. és 40. pontokban adott értékelést megváltoztatná.

- 42) Az előzőekre tekintettel a Versenytanács a rendelkezésre álló információk alapján úgy ítélte meg, hogy az 1/2003. rendelet 5. cikkének megfelelően az EKSz 81. cikkét illetően nincs ok a további beavatkozásra.
- 43) A Versenytanács a 17-19) pontban kifejtettekre tekintettel, szükségtelennek ítélte a Szerződésnek az EM, illetve a Tpvt. rendelkezései alapján történő vizsgálatát.

V.

Eljárási kérdések

- 44) A Tpvt. 91/A. § (1) bekezdése szerint az EKSz 81. és 82. cikkének alkalmazása során a Tpvt. rendelkezéseit a Tpvt. 91./B-H. §-aiban, illetve az 1/2003/EK. rendeletben meghatározott eltérésekkel kell alkalmazni.
- 45) A Tpvt. módosításáról szóló 2005. évi LXVIII. törvény (a továbbiakban: Mtv.) 61. § (3) bekezdése alapján eljárási rendelkezéseit a hatálybalépést (2005. november 1-je) után indult eljárásokban kell alkalmazni.
- 46) A jelen eljárás az Mtv. hatálybalépését megelőzően (2005. június 17-én) indult, továbbá a Tpvt. 91/A. § (1) bekezdése szerinti eltérések nincsenek. Ezért a Versenytanács a Tpvt. – 2005. november 1-jéig hatályos – 72. § (1) bekezdés a) pontja és 77. § (1) bekezdés j) pontja alapján az eljárást megszüntette, mert az eljárás alá vont vállalkozások törvénybe ütköző magatartás hiányában nem marasztalhatók.
- 47) Az eljárás alá vont vállalkozások a tárgyalás mellőzését együttesen kérték, ezért a Versenytanács a jelen határozatát – a Tpvt. 74.§ (1) bekezdése alapján – tárgyaláson kívül hozta meg.
- 48) Az eljárás alá vont vállalkozásokat megillető jogorvoslat a Tpvt. 83.§ (1)-(2) bekezdésén alapul.

Budapest, 2006. május 30.